

– доведення нормативного акту до адресатів і вступ в силу» [2, с. 62].

Д.В. Іванов оминає увагою першу виокремлену І.В. Гранкіним та М.В. Постовим стадію (відповідно «планування» та «вивчення питання про необхідність прийняття рішення»). У цілому з цим можна дискутувати, але, коли йдеться про статuti територіальних громад, у т.ч. територіальних громад міст, навряд чи є якісь переваги відсутності таких актів. А тому можна погодитись з напрацюваннями Д.В. Іванова у контексті дослідження стадій нормотворчого процесу щодо статутів територіальних громад, у т.ч. територіальних громад міст.

Список використаної літератури:

1. Зайцева І. О. Муніципальна статутна нормотворчість в Україні: теоретико-методологічні проблеми становлення та розвитку. Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Право. 2013. Вип. 5. С. 201-206.
2. Іванов Д. В. Правотворчество представительных и исполнительных органов местного самоуправления : дисс. ... канд. юрид. наук. Челябинск, 2004. 184 с.
3. Гранкин И.В. Муниципальное право Российской Федерации : курс лекций. М.: Проспект, 2014. 315 с.
4. Постовой Н.В. Муниципальное право России: учебник для студентов высших учебных заведений, обучающихся по специальности «Юриспруденция» [Н. В. Постовой, В. В. Таболин, Н. Н. Черногор] ; под ред. Н. В. Постового. М.: Юриспруденция, 2016. 455 с.

Ключові слова: статут територіальної громади, статут територіальної громади міста, міська територіальна громада, міська рада, нормотворчий процес.

Ключевые слова: устав территориальной громады, устав территориальной громады города, городская территориальная громада, местный совет, нормотворческий процесс.

Key words: territorial community's charter, city territorial community's charter, city territorial community, city council, rule-making process.

КОСТРОВ ВЛАДИСЛАВ ОЛЕГОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант 1-го курсу кафедри конституційного права

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

«Людина, її життя і здоров'я...» проголошується Основним Законом України найвищою соціальною цінністю. Це є зрозумілим, адже немає нічого найціннішого, аніж людське життя та здоров'я. Жодні матеріальні блага не можуть змагатися з категоріями «життя» та «здоров'я» за значимість, оскільки тільки фізично здорова людина може в повному

обсязі реалізовувати інші конституційні права та бути повноцінним учасником правовідносин. Термін «здоров'я» в тексті Основного Закону зустрічається 22 рази: у ст.ст. 3, 24, 27, 34-37, 39, 43-44, 49-50, 92, 108, 110, 126, 149 [1]. У цьому аспекті постає актуальним охарактеризувати регламентоване ч. 1 ст. 49 Основного Закону конституційне право кожного на охорону здоров'я.

У всьому світі, мабуть, неможливо знайти хоча б одну людину, яка б ніколи не хворіла та не потребувала медичної допомоги. Отже, будь-яка людина, тобто громадянин України, іноземець, особа без громадянства, яка постійно або тимчасово перебуває на території України, є суб'єктом зазначеного права [4, стор. 371].

Аналізуючи дане конституційне положення, можна охарактеризувати його таким чином. Усі норми Конституції є нормами прямої дії, відповідно конституційне право кожного на охорону здоров'я не є винятком, тобто воно застосовується прямо і безпосередньо та не потребує деталізації у поточному законодавстві. Виходячи із класифікації конституційних (основних) прав і свобод за сферами діяльності, це право входить до групи соціальних прав людини поряд із правом на соціальний захист (ст. 46), на достатній життєвий рівень (ст. 48), на працю (ст. 43), на відпочинок (ст. 45) [1] тощо, адже ці права надають можливість реалізувати себе в соціальній сфері, у суспільстві, тобто людина може працювати і відпочивати, мати житло, отримувати соціальний захист у разі потреби та ін. Сфера його дії розповсюджується на всю територію української держави та на всіх без винятку осіб, воно не обмежується у часі і просторі. Також, воно не підлягає обмеженню в умовах введення воєнного та надзвичайного стану.

Слід підкреслити, що ці характеристики не є вичерпними, адже конституційне право кожного на охорону здоров'я деталізовано й іншими нормами національного законодавства, зокрема, Основами законодавства України про охорону здоров'я.

Так, у ст. 3 Основ законодавства України про охорону здоров'я воно надається у такому значенні: здоров'я – це стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад [2]. Таким, чином, право на охорону здоров'я також носить комплексний характер, оскільки його реалізація залежить від багатьох факторів, по-перше, від способу життя самої людини, її звичок і, по-друге, від рівня соціальної захищеності людей з боку держави.

Щодо доктринальних праць, то у вузькому значенні охорону здоров'я доцільно розглядати як систему правових, соціально-економічних та лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я людини [5, стор. 137] Таким чином, можна виділити ще й таку ознаку, як його системний характер.

Держава намагається забезпечити належну реалізацію цього права шляхом фінансування відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм, створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. Крім того, держава взяла на себе обов'язок створювати умови для ефек-

тивного і доступного для всіх без винятку громадян медичного обслуговування, яке у державних і комунальних закладах охорони здоров'я надається безоплатно [4, с. 371].

Положення відповідної ч. 3 ст. 49 Конституції України розтлумачено у Рішенні Конституційного Суду України від 29 травня 2002 р. № 10-рп/2002 (у справі про безоплатну медичну допомогу) таким чином, що: «у державних та комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається всім громадянам незалежно від її обсягу та без попереднього, поточного або наступного їх розрахунку за надання такої допомоги» [3].

Однак, у сучасних кризових умовах для економіки нашої країни гарантована державою безоплатність медичного обслуговування набуває відносного значення, оскільки видатки з державного бюджету на розвиток галузі охорони здоров'я не в змозі перекрити її зростаючі потреби. У таких умовах стає практично неможливим надавати безоплатну та ще й якісну медичну допомогу [4, с. 379]. Все частіше у державних та комунальних медичних закладах трапляються випадки так званої «благодійності» за надання медичних послуг, але як відомо, благодійність не передбачає отримання прибутку, обов'язкової оплати та, взагалі, встановлення певного розміру коштів, оскільки це є добровільним грошовим внеском людини, з огляду на її бажання та можливості, інакше це буде суперечити положенням Конституції України та Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації тощо. Все це свідчить про недостатню забезпеченість державою необхідними засобами та механізмами для реалізації конституційного права кожного на охорону здоров'я.

Підводячи підсумок, можна виділити такі характерні ознаки конституційного права кожного на охорону здоров'я, а саме: 1) воно є соціальним правом людини; 2) норма, яка його регламентує, є нормою прямої дії; 3) має не персоніфікований характер; 4) необмежене у часі, тобто має постійний характер; 5) необмежене у просторі, тобто має загальнодержавний характер; 6) не обмежується у умовах воєнного або надзвичайного стану; 7) має комплексний та системний характер; 8) реалізується за допомогою державних засобів та механізмів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/ 96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – 4. – Ст. 19.
3. Рішення Конституційного Суду України від 29 травня 2002 р. № 10-рп/2002 (у справі про безоплатну медичну допомогу) [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-02#n54>
4. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій (голова редкол.) О.В. Петришин (від. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. ; Нац.

акад. прав. наук України. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Х. : Право, 2012. – 1128 с.

5. Швець Ю. Зміст конституційного права особи на охорону здоров'я / Ю. Швець // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 18. – Стор. 135–137.

Ключові слова: конституційні права, право на охорону здоров'я, соціальні права, безоплатне медичне обслуговування, державні та комунальні медичні заклади.

Ключевые слова: конституционные права, право на охрану здоровья, социальные права, бесплатное медицинское обслуживание, государственные и коммунальные медицинские учреждения.

Key words: constitutional rights, right to health care, social rights, free medical care, state and municipal medical establishments.

ЛУЦКОВ В'ЯЧЕСЛАВ ОЛЕГОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права

КЛАСИФІКАЦІЯ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ УЧАСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У ЗДІЙСНЕННІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Форми безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування – це одні з найважливіших і разом з тим найдинамічніших інститутів муніципального права. Зокрема, з'явилися форми безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування (наприклад перформанс, краудфандинг), які не згадуються в жодному нормативно-правовому акті. У той же час, у вітчизняних нормативно-правових актах кількість, а іноді й якісне розкриття форм безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування суттєво відрізняється в різних населених пунктах. Саме для забезпечення системного підходу до правового регулювання форм безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування є необхідною їх класифікація за різними критеріями.

Конституція України [1], Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [2], більшість статутів територіальних громад в сукупності передбачають близько 14 інститутів, які можуть виступати формами безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування: від місцевих виборів до мітингів.

Варто зазначити, що всі форми безпосередньої участі територіальної громади мають різну частоту проведення. Так, за періодичністю можна виділити такі види форм: